

BARHÄLLSNYTT Nr.4 Okt. 2007

För många villaägare har den spanska skogssnigeln s.k. mördarsnigeln blivit en plåga i trädgården. Nu befaras att den även har kommit till Barhäll. Det kan vara svårt att säkert avgöra detta. Nedanstående artiklar kan ge en vägledning och tips på åtgärder. Den första delen med bilder kommer från Göteborgs Naturhistoriska Museum och artikeln "Mördarsniglarna-Odlarens gissel" från Göteborgs-Posten, GP Bostad 20071014. Båda har lämnat medgivande för information inom Barhälls Egnahemsförening. Ytterligare snigelinformation kan läsas på internetlänkarna sist i artikeln.

Visar det sig att vi har en spridning av mördarsnigeln hos oss bör en gemensam aktion göras. Kontakta styrelsen.

För Barhälls Egnahemsförening, Grannsamverkan
Erik Johnsson

Spansk skogssnigel – *Arion lusitanicus*

Spansk skogssnigel med ägg

Den spanska skogssnigeln är i vuxet tillstånd i storlek som en svart skogssnigel (ca 8 - 13 cm). Färgen är oftast mörkt brunröd, men varierar starkt alltifrån nästan svart över alla bruna och röda färgnyanser till orangegul.

Som vuxen saknar den oftast teckningar men ungdomdjur kan ha mörka sidoband med ett smalt orange fält över.

Arten kan lätt förväxlas med flera andra sniglar, och för att kunna göra en säker artbestämning måste man göra en anatomisk undersökning. Spanska skogssnigeln är allätare. Det spektakulära namnet "mördarsnigel" har den fått genom sitt aggressiva och delvis kannibalistiska beteende. Åtskador av arten har observerats på i stort sett alla typer av grödor och prydnadsväxter.

Mörk variant av spansk skogssnigel

Arten härstammar ursprungligen från Iberiska halvön (Spanien och Portugal). Under 1970-talet spreds snigeln över stora delar av Väst- och Mellaneuropa.

Spridningen sker huvudsakligen passivt genom människans handel med plantor och prydnadsväxter. Ägg och snigelungar följer med i rotsystem och jord. Spridningen underlättas av att det räcker med ett enda ägg eller unge för att den skall kunna föröka sig.

Unga exemplar med ränder

Sniglar är hermafroditer - dvs hanar och honor på en gång - men den spanska skogssnigeln kan dessutom befrukta sig själv.

Under vissa år har artens överlevnad också ökat betydligt på grund av de milda vintrarna och de fuktiga somrarna.

Arten påträffades första gången i Sverige 1975 (västra Skåne) och spreds sedan långsamt fram till 80-talets mitt.

Spanska skogssniglar som parar sig

Vid denna tid rapporterades de första fallen med massförekomst och svår skadegörelse i Göteborgstrakten. Under 80-talets början skedde en mycket snabb spridning av arten i Väst kustlandskapen och västra Skåne.

I Östsvrige började arten spridas senare och dess snabba frammarsch i Stockholmstrakten, där snigeln i dag är tämligen spridd, startade först 1988. I inlandet är förekomsterna ännu så länge få och spridda. Den har hittats så långt norrut som vid Örnsköldsvik.

Mördarsniglarna - odlarens gissel

Slemmiga blötdjur.

Att utrota sniglarna går inte, men att samla in och avliva håller antalet nere. Bäst är att gå ut strax för skymningen. Spansk skogssnigel är mycket svår att skilja från röd och svart skogssnigel. Färgen kan variera från rödbrunt till nästan svart.

Så sallad, sätta potatis, plantera broccoli - fritidsodlaren har mycket att stå i. Fjollårets horder av spansk skogssnigel vill man helst förtränga.

Det är ingen klok strategi.

Gå på offensiven redan nu, innan mördarsniglarna får övertaget.

När vårsolen börjar värma kryper mördarsniglarna ut ur sina övervintringshål. Några är pyttesmå, andra nästan fullvuxna.

I sämsta fall hinner de bli fertila på någon vecka, para sig och lägga ägg.

- De behöver inte ens hitta en partner, varje individ kan befrukta sig själv, berättar Ted von Proschwitz på Naturhistoriska museet.

En enda snigel kan lägga 400 ägg under sin livstid.

Så om man klipper itu en äggstinn snigel kan mängder av nya sniglar kläckas ur äggen?

- Nej, äggen är inte mogna, inte livsdugliga förrän snigeln lägger dem.

Dessutom är äggen uttorkningskänsliga.

Bäst före skymningen

Att utrota snigeln går inte, men att samla in och avliva håller antalet nere. Bäst är att gå ut strax före skymningen. Dagg och kvällsfukt får sniglarna att krypa fram ur daglegan.

Pelle Sterzel, odlare i Bengtstorpets odlarförening, Delsjön, plockade sniglar många kvällar i juli–augusti i fjol.

- En kväll fick vi ihop drygt 300, bara runt ett fåtal lotter. Till slut orkade man inte räkna längre. Vi tänkte de skulle ta slut någon gång, men det gjorde de inte.

I år utlyser odlarföreningen särskilda snigelplockarkvällar, då odlarna ska gå över hela lottområdet på bred front.

Att döda de slemmiga blötdjuren är inget nöje. Till Naturhistoriska strömmar mängder av morbida tips.

- Att strö salt på dem eller mixtra med kemiska medel upplösta i vatten tycker jag är djurplågeri, säger Ted von Proschwitz.

Tre metoder

- Jag rekommenderar bara tre metoder: halshuggning, det vill säga att klippa huvudet av dem, att samla sniglarna i kärl och hålla över kokande vatten eller att lägga sniglarna en påse och slänga ner i fryboxen.

Har inte spansk skogssnigel några naturliga fiender i Spanien och Portugal, där den har sitt ursprung?

- Det vet man inte, eftersom snigeln inte utgör något problem där, svarar Ted von Proschwitz. Danska zoologer misstänker att de heta, torra somrarna håller antalet nere. Uttorkningsdöden är en ständig risk - i snigelns ursprungsmiljö. När arten expanderat mot norr, tack vare människans försorg, har den fått idealiska miljöer med skyddade trädgårdar och fuktigt sommar.

Kan inte spansk skogssnigel få naturliga fiender här i landet?

- Vi har potentiella predatorer redan. Grävling, igelkott och vildsvin äter sniglar normalt.

Kanske låter de bli den här arten eftersom den producerar så stora mängder slem, är oaptitlig.

- Flera arter av jordlöpare äter både snigelägg och snigelungar. Men rovdjur och bytesdjur måste hitta varandra, en balans måste uppstå. Det kan ta lång tid. Men det man främst kan hoppas på är jordlöparna.

Tills vidare får mördarsnigelns oförsonligaste fiende, människan (mördarapan?), kämpa ensam för att skydda primörerna.

FAKTA / Så värjer du dig

1. Plocka själv så ofta du kommer åt. Helst kväll efter kväll. Samlar man döda sniglar på ett och samma ställe dras nya mördarsniglar dit

2. Sätt ut snigelfällor. Enklast är att lägga ut masonitskivor, bräder eller dylikt. Då söker sig sniglarna dit, när de går till dagvila. Lyft och vittja.

En plastlåda fylld med öl drar sniglar. Gräv ner så att överkanten ligger i marknivå. Vittja ofta, byt öl varannan dag.

En färdigbyggd snigelfälla, Slugtrap, saluförs av Bröderna Nelson. Tre starkt doftande lockbeten medföljer, laddas med öl.

3. Förgifta sniglarna. Snigelfritt (Weibulls) och Ferramol snigeleffekt (Neudorff) är medel som inte ska skada fåglar, maskar, skalbaggar eller andra kryp. Lagg inte de blå kornen helt öppet, då kan fåglarna äta upp rubbet.

4. Lagg barriärer som hindrar snigeln att passera, eller torkar ut blötdjuret när det försöker. En sträng släckt kalk, stenmjöl, sågspån eller aska har visat sig verksamt. Metoden fungerar vid torr väderlek, måste upprepas efter regnväder. Stora mängder kalk kan göra jorden allt för basisk för en rad grödor. Krossade nötter av hästkastanj är också en effektiv snigelbarriär, enligt nya forskningsrön från universitetet i Graz, i Österrike.

5. Bearbeta jorden ofta. Sprickor och fickor i jorden ger snigeln skydd och ägglägningsplatser. I bästa fall kan du kratta fram några ägg som få torka och dö. Uppskjut höstgrävningen för att inte skapa nya fickor och hålrum. Efter andra veckan i oktober har alla fertila, äggproducerande sniglar dött. Endast ungsniglar går i vinteride.

6. Skaffa myskanka, om du har tid och möjlighet att sköta den. Eljest: gynna snigelns naturliga fiender (se artikel intill).

7. Skydda med flaska. Späda eller skyddsvärda plantor kan skyddas med en avskuren plastflaska. Fiberduk går också bra, om man inte lämnar några kryphål. Finmaskiga bärnät utestänger i vart fall fullvuxna mördarsniglar.

8. Håll trädgård och grönsaksland välskött: klipp gräset kort, håll rent under bärbuskar, använd inte täckodling; det ger snigeln både skydd och föda.

9. Vattna på förmiddagen, så jordens ytskikt hinner torka till kvällen. Vattnar man strax före kvällen underlättas sniglarnas framfart.

FAKTA / Ett nytt vapen

Flera fritidsodlare har upptäckt att en produkt från Lactamin, tänkt som järntillskott till grisar, tar död på mördarsniglar. Produkten består av rent järnsulfat. Det ämne som förgiftar sniglarnas matsmältningssystem när de äter av snigelgifterna Snigelfritt och Ferramol snigeleffekt är också järn, men i form av järnfosfat.

Priset för grisarnas järntillskott är under 10 kronor kilot i butiker för lantbrukare.

Snigelgifterna kostar cirka 200 kronor kilot.

Till skillnad från snigelgifterna har järnsulfat inga smakämnen som attraherar sniglarna. Pulvret löses dessutom upp av regn. Det måste alltså läggas ut i avsevärt större mängder än skraddarsydda snigelgifter.

Karl Åkerberg på Lantbruksuniversitetet i Ultuna ska just testa hur järnsulfatet slår mot spansk skogssnigel. Hur odlingsjorden reagerar vid långvarig tillförsel av medlet är inte klarlagt. Gräsmattor svärtas tillfälligt av det, mossan försvinner eftersom järnsulfat är aktiv beståndsdel även i mossbekämpningsmedel.

FAKTA / Sniglar på nätet

* Naturhistoriska museet har en välfylld webbsida på www.gnm.se/sniglar.htm

* Odlan.nu har ofta nya tips om snigelbekämpning på www.odlan.nu/artiklar/snigeltips_2.shtml

* www.bionyt.dk/snegl.htm är en oumbärlig dansk sajt för fördjupad kunskap om ”Dräparsnigeln”

JAN-ÅKE NORESSON

031-62 42 30 jan-ake.noresson@gp.se